

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Ewa SOWIŃSKA

ul. Śniadeckich 10, 00 656 Warszawa
tel. (022) 696 55 44 fax. (0 22) 629 60 79

Warszawa, 29 kwietnia 2008 r.

ZBIA/500/3L /2008:FSn

Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Ministrze,

W związku z trudną sytuacją (brak możliwości przystąpienia do udzielenia odpowiedzi na ostatnie pytanie w arkuszu egzaminacyjnym – części humanistycznej), w jakiej znaleźli się uczniowie zdający w br. szkolnym egzamin gimnazjalny, zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie rozstrzygającej decyzji w tej sprawie.

Unieważnienie egzaminu, moim zdaniem, byłoby wysoce krzywdzące dla samych uczniów i postrzegane jako konsekwencja za popełnienie błędu przez dorosłych. Nie znajduję podstaw dla przyjęcia takiego rozwiązania.

Treści zadań egzaminacyjnych winny być opracowane zgodnie ze standardami, które zostały wyraźnie określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (Dz. U. z 2001 r. Nr 92 poz.1020 z późn. zm.).

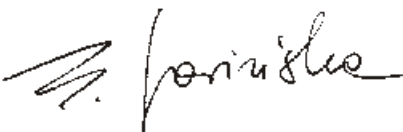
System egzaminacyjny w swoich założeniach ma za zadanie użycie ujednoczonych procedur sprawdzania osiągnięć szkolnych uczniów. Sam egzamin zewnętrzny winien dostarczyć ich zobiektywizowanej oceny. Z tego też powodu standardy egzaminacyjne odnoszą się do konkretnych umiejętności które uczeń powinien posiadać po ukończeniu danego etapu edukacyjnego.

Przygotowanie zadań egzaminacyjnych podlega ustalonej procedurze, która, jak można domniemywać, została przeprowadzona niewłaściwie.

Treść zadania nr 32, zawartego w części humanistycznej egzaminu, wywołała zaniepokojenie środowiska szkolnego z następujących powodów:

1. Konstrukcja zadania jako zadania zamkniętego, odwołującego się do jedynie dwóch konkretnych utworów literackich i przyporządkowana wysoka punktacja.
2. Dokonany wybór utworów literackich nie jest uzasadniony, ani umocowany zapisami ww. rozporządzenia, ponieważ określa ono jasno standardy wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu - z założenia powinien on zbadać poziom osiągnięć uczniów w zakresie opanowania konkretnych umiejętności.
3. Omawianie utworów literackich odbywa się zgodnie z planem indywidualnym nauczyciela polonisty, w związku z tym brak jest przesłanek co do wymogu znajomości na dzień przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego wskazanych utworów. Z tego też powodu dopatrywanie się winy nauczycieli, oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu nadzoru pedagogicznego nie jest właściwe.
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2002 r. Nr 51, poz. 458 z późn. zm.) w części obejmującej III etap edukacyjny, dotyczącej lektur (pkt 6), daje szersze możliwości wyboru, podając jedynie przykłady, które nauczyciele mogą wykorzystać w pracy z uczniami.
5. Określenie punktacji za rozwiązanie zadania - 16 punktów na 50 możliwych do uzyskania, co stanowi 30 % ogólnej punktacji. Nierozwiązanie tego jednego zadania w sposób znaczący obniża szansę na podjęcie nauki w wybranej szkole.
6. Bardzo ograniczony wybór utworów literackich nie dał uczniom równych szans. Problematyka uwzględniająca aspekt dorastania występuje w wielu utworach literackich. I na ich podstawie można dokonywać charakterystyk bohaterów.

Szanowna Pani Minister, na mocy art. 10 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000 r., Nr 6, poz. 69) zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie działań jak we wstępie oraz udzielenie informacji tym w zakresie.

Z wyrazami szacunku

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

DKOW - ES- 5033 - 1/08

Pani
Ewa Sowińska
Rzecznik Praw Dziecka

Warszawa, 2008.05.19

Biuro Rzecznika Praw Dziecka	
WPLYNĘŁO	
27. 05. 2008 / 53 14	
Ilość załączników	
Podpis	P. dyr. U. Przybylska-Zioło
Dekretacja	

Szanowna Pani Rzecznik,

odpowiadając na wystąpienie kierowane do Ministra Edukacji Narodowej w sprawie organizacji tegorocznego egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej, uprzejmie informuję, że do egzaminu gimnazjalnego przystąpiło blisko 500 tysięcy uczniów z ponad 7 tysięcy gimnazjów.

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz.U. nr 83 poz. 562, z późn. zm.) i wszystkimi wcześniejszymi rozporządzeniami wydanymi od 1999 r. i regulującymi kwestie dotyczące przeprowadzania egzaminów zewnętrznych, egzamin gimnazjalny sprawdza **wiedomości i umiejętności** ustalone w standardach wymagań będących podstawą do przeprowadzania egzaminu w ostatnim roku nauki w gimnazjum.

Zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 10 *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa, w drodze rozporządzenia, standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, z uwzględnieniem zasady, że wymagania powinny uwzględniać cele i zadania edukacyjne, zakres treści nauczania oraz **umiejętności i osiągnięcia** uczniów zawarte w odpowiednich podstawach programowych. Przy tym zgodnie z art. 3 pkt 13 ustawy ilekroć w dalszych przepisach jest mowa bez bliższego określenia o podstawie programowej, należy przez to rozumieć obowiązkowe na danym etapie kształcenia zestawy celów i treści nauczania oraz umiejętności, a także zadania wychowawcze szkoły, które są uwzględniane odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego i programach nauczania oraz **umożliwiają ustalenie wymagań egzaminacyjnych**. Formułując zadania egzaminacyjne, czyli stawiając wymagania uczniom, można więc odwoływać się do znajomości przez uczniów wszystkich wskazanych w niej treści, także obowiązkowych lektur.

Standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego z części humanistycznej (por. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów*, Dz.U. nr 92, poz.1020, z późn. zm.) obejmują nie tylko cały obszar standardów w zakresie: czytanie i odbiór tekstów kultury (ze szczególnym uwzględnieniem tekstów należących do polskiego dziedzictwa kulturowego), ale także – w ramach tworzenia własnego tekstu – standardy zakładające, że gimnazjalista potrafi pisać tekst na zadany temat (w tym charakterystykę) i, co szczególnie istotne, analizować, porównywać, porządkować i syntetyzować informacje zawarte w tekstach kultury. Z kolei podstawa programowa z języka polskiego dla gimnazjalnego etapu kształcenia wymienia teksty kultury, z którymi powinien zapoznać się każdy gimnazjalista. Rejestr tych tekstów od 1999 r. parokrotnie ulegał zmianie, zawsze jednak na liście obowiązkowych lektur gimnazjalisty były dwa dzieła literatury polskiej, do których znajomości odnosiło się zadanie 32. z tegorocznego egzaminu: „Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego i „Syzyfowe prace” Stefana Żeromskiego.

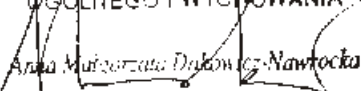
Reasumując, należy stwierdzić, że polecenie zawarte w zadaniu 32. z części humanistycznej tegorocznego egzaminu gimnazjalnego precyzyjnie i poprawnie merytorycznie zdefiniowało wymagania stawiane uczniom, którzy je wykonywali. Wymagania te były nie tylko zgodne ze standardami wymagań, ale też – czego wymaga ustawa – z podstawą programową kształcenia ogólnego (od gimnazjalisty wymagano napisania zgodnej z tematem charakterystyki wybranego bohatera tekstów kultury wymienionych jako obowiązkowe w podstawie programowej kształcenia ogólnego).

Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło działania mające na celu zdiagnozowanie skali nieprawidłowości w realizacji podstawy programowej z języka polskiego w gimnazjach, które ujawniły się w trakcie przeprowadzania części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego. Zwrócono się z prośbą do Kuratorów Oświaty o pilne zebranie i dostarczenie informacji ze wskazaniem precyzyjnych danych dotyczących oddziałów, w których nie zrealizowano żadnej z obu lektur i liczbę uczniów w każdym z ww. oddziałów. Uczniowie, którzy nie udzielili odpowiedzi na pytanie 32. w arkuszu egzaminacyjnym zostaną objęci indywidualną opieką kuratorów. Ministerstwo Edukacji Narodowej zebrało dokładne dane na temat skali tego zjawiska w tym celu, by zadbać o każdego ucznia, którego sprawa może dotyczyć.

W/Z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU

Zbigniew Marciniak

ZASTĘPCA DYREKTORA
DEPARTAMENTU KSZTAŁCENIA
OGÓLNEGO I WYCHOWANIA

Anna Małgorzata Dobrowolska-Nawrocka